

СТАНДАРТИЗАЦІЯ, СЕРТИФІКАЦІЯ, ЯКІСТЬ

Науково-технічний журнал

№ 3 (94) 2015

Засновники:

Міністерство економічного розвитку
і торгівлі України
Державне підприємство
«Український науково-дослідний
і навчальний центр
проблем стандартизації,
сертифікації та якості»

Рік заснування — 1998

Журнал зареєстровано
у Державному комітеті телебачення
і радіомовлення України 31.03.2014
Свідоцтво № 20642-10462 ПР серія КВ

Журнал зареєстровано
у Вищій атестаційній комісії
України Постановою президії ВАК
від 10.02.2010 №1-05/1

Передплатний індекс: 22567

Головний редактор

Шевцов С. О.,
в.о. генерального директора
ДП «УкрНДНЦ»

Заступник головного редактора

Воротинцев Ю. Ю.,
директор ХФ ДП «УкрНДНЦ»

Відповідальний редактор

Грищенко Ф. В., к. військ. н., с.н.с.

Редакційна колегія:

Андрощук В. В.
Байцар Р. І., д. т. н., проф.
Бандирська О. В., к. т. н., доц.
Богом'я В. І., д. т. н., с. н. с.
Віткін Л. М., д. т. н., проф.
Гінзбург М. Д., д. т. н., проф.
Захаров І. П., д. т. н., проф.
Зенкін А. С., д. т. н., проф.
Королько С. А.
Мачульський О. М.
Машков О. А., д. т. н., проф.
Нагорна О. О., к. е. н., проф.
Павлов С. В.
Руженцев І. В., д. т. н., проф.
Тріщ Р. М., д. т. н., проф.
Яненко О. П., д. т. н., проф.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА

Гінзбург М. Д., Овчаренко Л. Л., Ключень А. М.

Щодо концептуальних засад приймання іноземних документів
зі стандартизації як національних нормативних документів України. . . 3

Гінзбург М. Д.

Deliverable. Як це буде українською?..... 12

НОВИНИ CEN

Новий CEN/TC 437 «Електронні сигарети й електронні рідини». . . . 16

СТАНДАРТИЗАЦІЯ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА

Грищенко Ф. В., Лісніченко Т. В.

Аналіз згармонізованих національних нормативних документів
щодо застосування статистичних методів. 17

НОВИНИ ISO

Корпоративна звітність з новим онлайн-інструментом. 24

РЕКЛАМА

ДП «УкрНДНЦ» оголошує конкурсний прийом
до аспірантури на 2015/2016 навчальний рік. 25

СТАНДАРТИЗАЦІЯ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА

Гуменюк Г. Д., Войтюк Г. В.

Поводження з відходами: вимоги Європейського союзу і
законодавства України. 26

Тернюк М. Е., Букреева О. С.

Оптимізація вимог нормативних документів до промислової
продукції на основі адаптивного підходу. 30

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

Гунькало А. В., Бубела Т. З., Микийчук М. М., Столярчук П. Г.

Управління якістю в освіті та промисловості:
досвід, проблеми та перспективи. 36

РЕКЛАМА

Головний фонд нормативних документів ДП «УкрНДНЦ». 39

ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ

Шабайкович В. А.

Імітація боротьби за якість вищої освіти. 40

Редакційна група:

Винокуров Л. І.,
Войцеховська Г. Р.,
Дорошин О. Т.,
Курський Ю. С.,
Сіліч С. О.

Дизайн і комп'ютерна верстка

Мамчич Ю. Ю.,
Обушна І. В.

Відомості про авторів є актуальними
на момент надходження матеріалів
до редакції

Журнал рекомендовано до друку
Вченою радою ДП «УкрНДНЦ»
(протокол засідання № 3 від 09.07.15)

Піписано до друку 03.08.2015.

Формат 60×84/8.

Друк офсетний.

Папір крейдований.

Ум. друк. арк. 8,47.

Обл.-вид. арк. 7,53.

Замовлення № 8.

**Редакторсько-
інформаційна група:**

61002, м. Харків,
вул. Мироносицька, 40, к. 3.
Тел./факс: (057) 752-00-89
E-mail: ssysa@metrology.kharkov.ua

НОВИНИ СЕН

Семінар «Розширення співпраці з країнами
Східного партнерства у сфері стандартизації»..... 45

ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ

Колтунов В. А., Коваль А. В.

Динаміка вмісту загальної сухої речовини в зерні кукурудзи
цукрової залежно від зони розташування на качані.....46

Миринова А. В.

Оцет може бути корисним тільки, якщо його виготовлено
з харчової сировини.....51

НОВИНИ

І смачно, і корисно!.....53

ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ

Тимошук О. М., Гудков Д. М., Лавріненко В. Ф.

Перспективна система технічного діагностування
суднових комплексів.....54

РЕКЛАМА

Величко В. А.

Лічильники ДП «Харківстандартметрологія»
допоможуть подолати ціновий шок у ЖКГ..... 58

МЕТРОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Горішна І. Я.

Дослідження способів оброблення сигналів
за неузгодженої фільтрації.....60

НОВИНИ ISO

Заощаджуємо енергію з новим стандартом ISO..... 62

МЕТРОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Проект Постанови Кабінету Міністрів України
«Про періодичність здійснення планових заходів
метрологічного нагляду».....63

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРІВ

До 70-річного ювілею Богдана Євгеновича Ричара.....68

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

План набору слухачів
ХФ ДП «УкрНДНЦ» на друге півріччя 2015 року.....69

До уваги авторів.....72

DELIVERABLE.

ЯК ЦЕ БУДЕ

УКРАЇНСЬКОЮ?

Поняття deliverable є відносно новим для стандартизації. Його не містить міжнародна настанова ISO/IEC Guide 2:2004 [1]. Цей термін виник у керуванні проектами¹, де ним позначають матеріальний або нематеріальний об'єкт, отриманий унаслідок реалізації проекту та призначений для постачання клієнтові (внутрішньому чи зовнішньому). Deliverable може бути звітом, документом, оновленням сервера або будь-яким іншим будівельним блоком загального проекту (<http://en.academic.ru/dic.nsf/enwiki/5935516>).

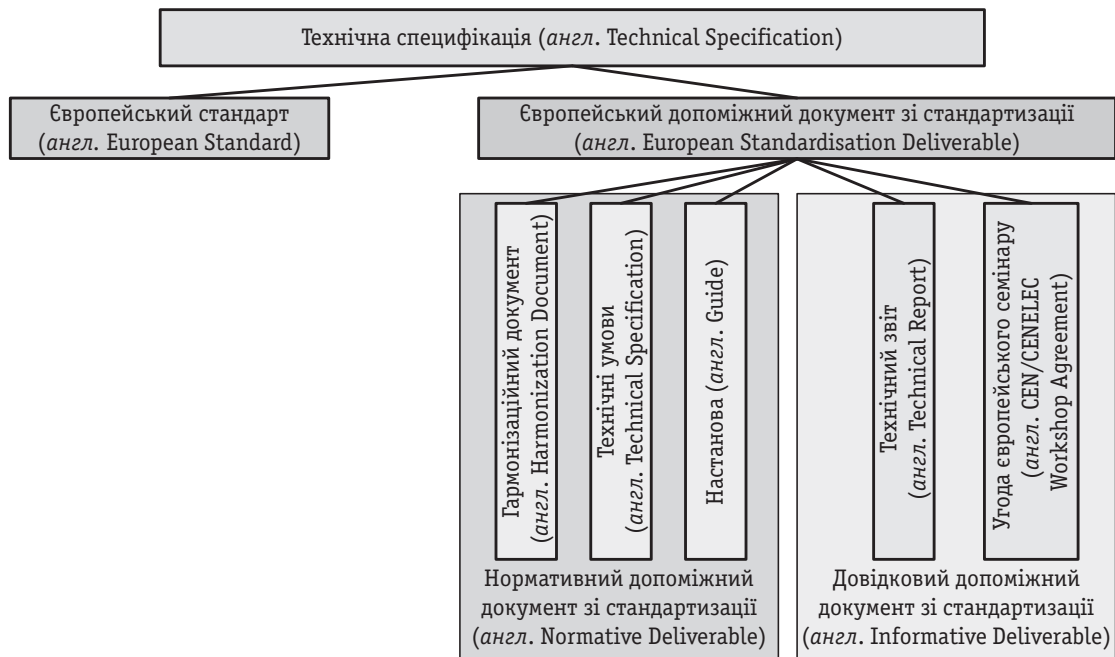
У сфері стандартизації deliverable є певним документом. Щоб визначити це поняття, розглянемо вживання цього терміна в назві й тексті міжнародної настанови ISO/IEC Guide 21. Аналізуючи обидві її частини [2—3], можна зробити висновок, що їхні укладачі розрізняють такі **документи зі стандартизації**²:

- international standard — міжнародний стандарт, тобто широкодоступний стандарт, прийнятий будь-якою міжнародною стандартувальною організацією³ [2, п. 3.2];
- International Standard — міжнародний стандарт ISO та/або IEC [2, п. 3.3];
- International Deliverable other than International Standard — міжнародний документ ISO та/або IEC, відмінний від міжнародного стандарту [3, назва, п. 0.1, 0.2 і далі за текстом]. Окремі види цих документів визначено в [3, п. 3.1—3.7];
- regional standard — регіональний стандарт, тобто широкодоступний стандарт, прийнятий будь-якою регіональною стандартувальною організацією [2, п. 3.4];
- regional deliverable — регіональний документ зі стандартизації [3, п. 1, 5.2 і далі за текстом];

¹Керування проектами (англ. project management, рос. управление проектами) — сфера діяльності, під час якої визначають чітку мету проекту та намагаються досягти її, тобто отримати результати, що відповідають визначеним наперед вимогам з урахуванням обмежень на витрати таких ресурсів, як час, робоча сила, гроші, матеріали, енергія, простір тощо (<http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/48137>).

²Документ зі стандартизації або публікація стандартувального органу — це прийнятий та опублікований стандартувальним органом нормативний чи довідковий документ, який встановлює правила, вказівки чи характеристики щодо діяльності або її результатів. Залежно від процедур розроблення і приймання та рівня досягнутого консенсусу документи зі стандартизації поділяють на **стандарти** та **допоміжні документи зі стандартизації**.

³Відмінність між родовим поняттям *стандартувальна організація* та видовим поняттям *організація стандартизації* детально висвітлено в нашій попередній консультації [4].

Структура європейських документів зі стандартизації

- national standard — національний стандарт, тобто широкодоступний стандарт, прийнятий національним органом стандартизації [2, п. 3.5];
- national deliverable — національний документ зі стандартизації [3, п. 1, 5.2 і далі за текстом].

Отже, міжнародна настанова [2—3] розуміє поняття **deliverable** як родові (документ зі стандартизації), а **standard** як видові — основний вид документа зі стандартизації. Підтвердженням цього висновку є сторінка «ISO Deliverables» офіційного сайту ISO ([http://www.iso.org/iso/home/standards_development/deliverables-all.htm? =](http://www.iso.org/iso/home/standards_development/deliverables-all.htm?=)), на якій подано дані про всі документи ISO, зокрема про стандарти. До речі, російською цю сторінку названо «Типи документів ІСО». Якщо ж у настанові [2—3] хочуть обмежитися всіма документами ISO та/або ІЕС, окрім стандартів, то вживають термінологічної словосполучки **International Deliverables other than International Standards**.

Інший підхід зреалізовано в законодавстві ЄС. Регламент ЄС [5] подає таку класифікацію документів зі стандартизації (рисунок). Родовим поняттям є **technical specification**⁴ (укр. технічна специфікація⁵), що

⁴Зауважимо, що міжнародні та європейські організації стандартизації вживають терміна **technical specification** в двох різних значеннях. У [1, п. 3.4] **technical specification** — «це документ, що встановлює технічні вимоги, яким мають відповідати виріб, процес або послуга. Примітка 1. У **technical specification** у разі потреби зазначають процедуру(-и), за якою(-ими) можна визначити, чи виконано вимоги. Примітка 2. **Technical specification** можуть бути стандартом, частиною стандарту або окремим документом, незалежним від стандарту». Тоді як у [3, п. 3.1; 6, п. 2.6] цим терміном позначають окремий вид документа зі стандартизації, відмінний від стандарту (див. далі). Щоб позбутися плутанини, пропонуємо у першому значенні вживати українського терміна **технічна специфікація**, а в другому — терміна **технічні умови**.

⁵У новому Законі [7, ст. 1] уведено поняття **технічна специфікація**, визначене аналогічно регламенту [5, ст. 1 (4)] як «документ, що встановлює технічні вимоги, яким повинна задовольняти про-

одуція, процес або послуга». Проте Закон [7] не вважає національні стандарти технічними специфікаціями, про що свідчить зокрема ст. 11, згідно з якою «відповідність продукції вимогам технічних регламентів може бути забезпечена шляхом застосування **національних стандартів та/або технічних специфікацій**, посилання на які містяться у відповідних технічних регламентах». Звідки можна зробити висновок, що розробники Закону [7] розуміли технічні специфікації аналогічно тому, як Регламент [5] розуміє *European standardisation deliverable*.

Отже, європейське законодавство розуміє deliverable як документ зі стандартизації, відмінний від стандарту. Оскільки Україна взяла на себе зобов'язання наблизити своє законодавство до європейського, пропонуємо визначити deliverable як у Регламенті [5] і позначити його українським терміном — **допоміжний**

документ, який містить технічні вимоги до продукту, процесу, послуги або системи [5, ст. 1 (4)]. Європейськими організаціями стандартизації (англ. European standardisation organisation⁶) — такі два види технічних специфікацій: European standard (EN) [5, ст. 1 (1) (b)] (укр. європейський стандарт) та European standardisation deliverable [5, ст. 1 (2)]. Під останнім розуміють будь-яку **іншу технічну специфікацію, ніж європейський стандарт**, що її прийняла європейська організація стандартизації для повторного або постійного застосування і дотримання якої не є обов'язковим⁷ [5, ст. 1 (2)]. Їхні окремі види (рисунок) узяті із [6] та сайтів європейських організацій стандартизації (<https://www.cen.eu/work/products/Pages/default.aspx>, <http://www.cenelec.eu/standardsdevelopment/ourproducts>, <http://www.etsi.org/standards/different-types-of-etsi-standards>).

⁶Їх вичерпний перелік, поданий у [5, додаток 1], розглянуто в нашій попередній консультації [4].

⁷Зауважимо, що згідно з [5, ст. 1 (1)] дотримання будь-яких стандартів, зокрема європейських, узагалі не є обов'язковим (англ. with which compliance is not compulsory).

документ зі стандартизації (ДДС) відповідного рівня приймання, наприклад:

- international deliverable — міжнародний допоміжний документ зі стандартизації (МДДС);
- regional deliverable — регіональний допоміжний документ зі стандартизації (РДДС);
- national deliverable — національний допоміжний документ зі стандартизації (НДДС).

Така пропозиція ґрунтується на поданні поняття European standardisation deliverable іншими європейськими мовами. Так, на сайті <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/ALL/?uri=CELEX:32012R1025>, Регламент ЄС № 1025/2012 виставлено всіма мовами країн ЄС. У цих версіях для зазначеного поняття вжито таких термінів: *нім.* Dokument der europäischen Normung (*укр.* документ європейської стандартизації), *фр.* publication en matière de normalisation européenne (*укр.* публікація з питань європейської стандартизації), *польськ.* europejski dokument normalizacyjny (*укр.* європейський документ стандартизаційний), *чес.* produktem evropské normalizace (*укр.* продукт європейської стандартизації), *словац.* európsky normalizačný produkt (*укр.* європейський стандартизаційний продукт), *хорв.* evropski standardizacijski dokument (*укр.* європейський стандартизаційний документ), *болг.* европейски стандартизационен документ (європейський стандартизаційний документ). Із трьох основних варіантів документ, публікація і продукт для українського родового терміна пропонуємо обрати документ.

Згідно з [3, п. 3.8] ДДС можуть бути як нормативними, так і довідковими (*англ.* normative or informative deliverable), що, зазвичай, пов'язано з процедурою, яку застосовують, розробляючи та приймаючи певний документ, і яка може визначати рівень консенсусу щодо нього. Поява ДДС є відповіддю на потреби ринку і визнанням того, що є деякі галузі економічної / виробничої діяльності, де рівень консенсусу, потрібний для стандарту, не є обов'язковим, а найважливішим є швидкість розроблення документа. Проте в багатьох інших випадках залишається потреба у формальному процесі розроблення стандартів, що забезпечує прозорість і консенсус усіх заінтересованих сторін, і такі процеси залишаються в центрі уваги міжнародних та європейських організації стандартизації [6, п. 1.2].

Нижче дамо визначення основних видів ДДС, що їх видають міжнародні (ISO, IEC) та європейські (CEN, CENELEC, ETSI) організації стандартизації.

Гармонізаційний документ (*англ.* Harmonization Document (HD) [6, п. 2.9]) — стандарт CENELEC, який має бути запровадженим на національному рівні, принаймні публічним оголошенням його номера та назви і скасуванням будь-яких конфліктних національних стандартів.

Примітка. Як зазначено в [6, п. 1.2], HD, як і EN є регіональними стандартами в сенсі [2, п. 3.4]. Пору-

вання та приймання HD відбувається за тими самими процедурами, що і EN [6, п. А.1.2]. Як і EN, HD видають одночасно трьома офіційними мовами (англійською, французькою і німецькою). Технічний зміст ані EN, ані HD не повинен конфліктувати зі змістом будь-якого іншого EN або HD. Проте є певні відмінності в їхньому запровадженні. EN запроваджують на національному рівні виданням ідентичного національного стандарту, тоді як HD — зазвичай публічним оголошенням номера і назви, хоча країни-члени мають право видати національний стандарт, що стосується до того самого об'єкта стандартизації, що й HD, за умови еквівалентності технічного змісту його та HD [6, п. 2.9, 11.2.1, А.1].

Технічні умови (*англ.* Technical Specification (TS) [3, п. 3.1; 6, п. 2.6]) — нормативний документ (НД) міжнародної (європейської) організації стандартизації, який може бути прийнятий як міжнародний (європейський) стандарт, але для якого на цей момент:

- не можна одержати потрібної підтримки, щоб прийняти його саме як стандарт;
- є сумнів щодо досягнення консенсусу;
- об'єкт стандартизації все ще перебуває в процесі розроблення;
- є інша причина, яка заважає опублікуванню цього документа як стандарту.

Примітка 1. У тексті технічних умов, а також у додатках до них, можуть бути вимоги.

Примітка 2. Технічні умови не повинні суперечити чинним міжнародним (європейським) стандартам, проте після прийняття міжнародних (європейських) технічних умов можуть залишатися чинними конфліктні національні стандарти.

Примітка 3. Дозволено конкуренцію між технічними умовами на той самий об'єкт стандартизації.

Загальнодоступні технічні умови (*англ.* Publicly Available Specification (PAS) [3, п. 3.2]) — НД міжнародної організації стандартизації, який відповідає нагальним потребам ринку та відбиває:

- консенсус організацій, які не входять до складу ISO чи IEC, або
- консенсус експертів у рамках робочої групи.

Примітка 1. Загальнодоступні технічні умови не можуть суперечити чинним міжнародним стандартам.

Примітка 2. Дозволено конкуренцію між загальнодоступними технічними умовами на той самий об'єкт стандартизації.

Настанова (*англ.* Guide [3, п. 3.4; 6, п. 2.8]) — документ міжнародної (європейської) організації стандартизації, який подає правила, поради чи рекомендації щодо міжнародної (європейської) стандартизації.

Примітка 1. У настановах дозволено розглядати всі проблеми, що цікавлять користувачів міжнародних (європейських) стандартів.

Примітка 2. Згідно з [6, п. 11.5.1.1] настанову видають принаймні однією з офіційних мов CEN/CENELEC. Її вважають довідковим документом, оскільки настанову затверджує корпоративний орган CEN/CENELEC (Генеральна Асамблея, Адміністративна рада або Технічна рада) простою більшістю голосів. Проте з огляду на дефініцію [1, п. 3.1], настанова є нормативним документом.

Технічний звіт (англ. Technical Report (TR) [3, п. 3.3; 6, п. 2.7]) — довідковий документ міжнародної (європейської) організації стандартизації, який містить зведені дані іншого змісту ніж ті, що їх публікують в міжнародних (європейських) стандартах або технічних умовах.

Примітка. Це можуть бути, наприклад, дані, отримані під час огляду, проведеного серед національних органів, дані щодо роботи в інших міжнародних (європейських) організаціях, або дані щодо «сучасного стану» стандартів національних органів стандартизації на конкретну тему.

Угода міжнародного семінару (англ. International Workshop Agreement (IWA) [3, п. 3.6]) — довідковий документ ISO, який підготовлено через механізм проведення практичних семінарів задля задоволення термінових вимог ринку.

Примітка 1. Пропозиції щодо проведення семінарів можуть надходити від будь-якого суб'єкта, їх має розглянути та схвалити Комітет технічного регулювання ISO, який також визначає орган, що є членом ISO, щоб допомогти тому, хто вносить пропозицію, щодо проведення цих семінарів. Міжнародні практичні угоди укладають після досягнення консенсусу серед індивідуальних учасників таких семінарів.

Примітка 2. Міжнародну практичну угоду розробляють поза межами технічних структур ISO.

Промислова технічна угода (англ. Industry Technical Agreement (ITA) [3, п. 3.6]) — нормативний або довідковий документ IEC, який визначає характеристики нового виробу або послуги.

Примітка 1. Промислові технічні угоди розробляють поза межами технічних структур IEC, і вони допомагають виробляти та/чи збувати промислові вироби на ринку. Вони подібні до стандартів або технічних умов, що їх використовують у промисловості. Технічні галузі, які швидко розвиваються, є основними потенційними користувачами промислових технічних угод, але вони можуть охоплювати цілі сфери електротехніки й електроніки (включаючи інформаційні та комунікаційні технології).

Угода європейського семінару (англ. CEN/CENELEC Workshop Agreement (CWA) [6, п. 2.10]) — довідковий документ європейської стандартизації, підготовлений у процесі проведення практичних семінарів і відбиває угоду між виділеними особами та організаціями, відповідальними за його зміст.

Оцінка технологічного розвитку (англ. Technology Trend Assessment (TTA) [3, п. 3.5]) — довідковий документ ISO або IEC, у якому повідомляють про сучасний технічний рівень або тенденції розвитку в нових сферах діяльності, відповідно до потреб світової співпраці з питань стандартизації на перших етапах технічного нововведення.

Примітка. Оцінка технологічного розвитку є типовим результатом передстандартизаційної роботи або дослідження.

Процедури приймання зазначених вище ДДС, порівняння ДДС міжнародних та європейських організацій стандартизації та кількісний аналіз усіх видів ДДС подано у [8—11].

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Згідно із сучасною міжнародною та європейською практикою документи зі стандартизації (публікації стандартувальних організацій) поділяють на **стандарти** та інші документи зі стандартизації, які пропонуємо називати **допоміжними**. Стандарти певного рівня приймання (наприклад, європейські) складають єдине нормативне поле (тобто не можуть одночасно бути чинними конфліктні стандарти), тоді як ДДС не повинні суперечити чинним стандартам, проте дозволено конкуренцію різних ДДС на той самий об'єкт стандартизації.

2. Поява ДДС є відповіддю на потреби ринку і визнанням того, що є деякі галузі економічної / виробничої діяльності, де рівень консенсусу, потрібний для стандарту, не є обов'язковим, а найважливішим є швидкість розроблення документа.

3. З появою ДДС виникло нове для стандартизації поняття deliverable, яке в міжнародній настанові [2—3] розуміють як родове поняття — документ зі стандартизації, а в Регламенті ЄС [5] — як видове поняття ДДС.

4. Оскільки Україна взяла на себе зобов'язання наблизити своє законодавство до європейського, пропонуємо тлумачити deliverable як у Регламенті [5] (тобто як документ зі стандартизації, відмінний від стандарту) і позначати це поняття українським терміном **допоміжний документ зі стандартизації** (ДДС), за потреби уточнюючи рівень приймання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Guide — Standardization and related activities — General vocabulary : ISO/IEC Guide 2:2004(E/F/R) — Eighth edition. — ISO/IEC, 2004. — XIV, 60 p. (Настанова —

Стандартизація та суміжні види діяльності — Загальний словник. Восьме видання). — Режим доступу : http://www.iso.org/iso/iec_guide_2_2004.pdf

2. Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables. — Part 1: Adoption of International Standards : ISO/IEC Guide 21-1:2005. — First edition. — ISO/IEC, 2005. — VI, 24 p. (Приймання на регіональному та національному рівнях міжнародних стандартів та інших міжнародних документів. Частина 1. Приймання міжнародних стандартів). — Режим доступу : http://www.iso.org/iso/iso_iec_guide_21-1_2005.pdf
3. Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables. — Part 2: Adoption of International Deliverables other than International Standards : ISO/IEC Guide 21-2:2005 (Приймання на регіональному та національному рівнях міжнародних стандартів та інших міжнародних документів відмінних від міжнародних стандартів). — Режим доступу : http://www.iso.org/iso/iso_iec_guide_21-2_2005.pdf
4. Гінзбург М. Д. «Standardizing body (organization)», «Standards body (organization)», «Standardisation body (organisation)». Як це буде українською? / М. Д. Гінзбург // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2015. — № 2. — С. 24—26.
5. Regulation (EU) № 1025/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on European standardisation, amending Council Directives 89/686/EEC and 93/15/EEC and Directives 94/9/EC, 94/25/EC, 95/16/EC, 97/23/EC, 98/34/EC, 2004/22/EC, 2007/23/EC, 2009/23/EC and 2009/105/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Decision 87/95/EEC and Decision No 1673/2006/EC of the European Parliament and of the Council. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:31>
6. Common Rules For Standardization Work : CEN/CENELEC Internal Regulations. — Part 2:2015. — CEN/CENELEC, 2015. — 65 p. (Загальні правила роботи зі стандартизації : Внутрішній регламент CEN/CENELEC. — Частина 2). — Режим доступу : ftp://ftp.cencenelec.eu/CENELEC/IR/CEN_CENELEC_IR2_EN.pdf
7. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 № 124-VIII. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
8. Грищенко Ф. Міжнародна організація зі стандартизації. Типи документів і загальні правила їх розроблення / Ф. Грищенко // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2013. — № 2. — С. 21—24.
9. Грищенко Ф. Міжнародна електротехнічна комісія. Аналіз типів документів / Ф. Грищенко // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2013. — № 3. — С. 30—34.
10. Грищенко Ф. Порівняння типів документів CENELEC з відповідними типами документів IEC: стан, тенденції, перспективи / Ф. Грищенко // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2014. — № 4. — С. 25—32.
11. Грищенко Ф. В. Документи CEN: сучасний стан, тенденції і перспективи / Ф. Грищенко // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2015. — № 2. — С. 3—10. ■

М. Д. Гінзбург, доктор технічних наук, начальник відділу, Інститут транспорту газу, м. Харків

НОВИНИ CEN

НОВИЙ CEN/TC 437 «ЕЛЕКТРОННІ СИГАРЕТИ Й ЕЛЕКТРОННІ РІДИНИ»

У 2015 CEN створив новий технічний комітет CEN/TC 437 «Електронні сигарети й електронні рідини», перша зустріч якого відбулася 22 червня в Парижі (Франція) у приміщенні AFNOR, який і проводив його секретаріат.

Дуже важливо, щоб усі категорії зацікавлених сторін отримали необхідні консультації та брали участь у роботі комітету, зокрема виробники, постачальники й кінцеві користувачі. Пропонуємо зацікавленим сторонам звернутися до національного органу зі стандартизації в своїй країні.

Метою комітету є розроблення європейських стандартів, пов'язаних з аспектами безпеки для електронних сигарет (механічних, теплових, електричних і хімічних небезпек тощо) та рідини (вміст хімічних речовин, зокрема нікотину та формальдегіду, компонентів чорного списку: важких металів, алергенів тощо), а також пов'язаних з аналітичними методами забезпечення основи для визначення

й кількісної оцінки всіх хімічних компонентів, зазначених у вимогах, що стосуються безпеки цих продуктів.

На цей час немає ні європейських стандартів, що визначають вимоги щодо безпеки для електронних сигарет і електронних рідин для заправки, ні відповідних методів випробування. Запропонована діяльність зі стандартизації сприятиме створенню необхідних вимог і відповідних методів вимірювання для швидко зростаючого ринку електронних сигарет, забезпечуючи захист безпосередніх користувачів. ■